

Abdulla Şaiq

Zəlzələ bir cuxurdan
Atdı daşı, kəsəyi.
Üzə çıxdı bu zaman
Böyük bir at cəmdəyi.

Bu at qayrılmış misdən,
Üstü çıraqtək yanır.
Günəş işiq səpərkən,
Min bir rəngə boyanır.

Çöldən çoban keçərkən
Gördü cuxur parıldar.
İçində atdır misdən,
Böyründə bir deşik var.

Oldu bahar kimi şən,
Başdan aşdı sevinci.
Ata baxdı deşikdən,
Gördü oyuqdu içi.

Bu oyuqda bir adam
Yatır illərdən bəri.
Tükü, rəngi sapsaqlam,
Dəyişməmiş heç yeri.

Yatanın barmağında
Qiymətli bir üzük var.
İşiq düşən çağında
Günəş kimi parıldar.

Heyrət etdi gördüyü
Bu işlərə o çoban.
Çıxardı tez üzüyü
Yatanın barmağından.

Öz ovçuna qoyunca
Diqqətlə baxdı ona.
Xeyli baxıb doyunca,
Taxdı öz barmağına.

Yenə axtardı çoban,
Bir şey tapmadı ancaq.
Ayrıldı o mis atdan,
Cuxurdan oldu uzaq.

Hardan sənə bu cadu,
Hardan sənə bu əməl,
Sənə kimdən çatdı bu?
Durma, çoban, söylə, gel!

Ağanın danlağından
Dərin heyrətdə qaldı.
Bir az düşündü çoban,
Öz ağılından dərs aldı.

Bildi üzük qaşdırı,
Onu gözdən itirən.
Parıldayan daşdırı
Bu istəyə yetirən.

Qaşını göstərəndə
İtir, yox olur gözdən.
Ovcunda gizlədəndə
Çıxır gizli pərdədən.

Elə ki tez öyrəndi
Bu gizli sırrı çoban,
Bahar kimi şənləndi,
Çöldə etdi imtahan.

Gah otlayan ceyrana
Yanaşıb yan alırdı,
Gah çatırdı aslana,
Birdən tora salırdı.

Bu gördüyü işlərdən
Çoban xeyli coşmuşdu,
Ürəkdən olmuşdu şən,
Üzüyə söz qoşmuşdu:

“Üzüyüm, ay üzüyüm,
Sənə yox tay, üzüyüm!
Məni gözdən tez itir,
Durma, haray, üzüyüm!”

Üzüyüm, can üzüyüm,
Dərdə dərman üzüyüm!
Məni qoy görsün hamı,
Sənə qurban üzüyüm!

Atdı daha dağ-daşı,
Gəldi elin içində.
Ovcunda üzük qaşı,
Axdı selin içində.

Qoy hiyləger bu cadu
Qırşın odlu kəməndi!
Qoy söndürsün bu odu,
Qurtarsın xalqı, kəndi!

Şah çadırda yatmışdı,
Növbə çekir qarovalı.
Kənd matəmə batmışdı,
İnlər ana, qız, oğul.

Hər ürəkdə var qorxu,
Qırılır bir ilantək,
Gözlərə getməz yuxu,
İnlər ilanvurantək.

Gecə qalxdı o çoban;
Kəndin belə çağında,
Çöle çıxdı bir yandan,
Üzüyü barmağında.

Qılıncı bir əlində,
Bir əlində qalxanı,
O, intiqam çölündə
Əzsin azğın ilanı.

Tez çadırda yanaşdı,
Oyaqdı keşikçilər.

Şah batmışdı qan-tərə,
Qorxusundan əsirdi.
Ayaq basıb hər yerə,
Çoban yolu kəsirdi.

Şah bilirdi: bu düşmən
Tökəcəkdir qanını.
Qurtuluş yox qılıncdan.
Alacaqdır canını.

Dedi: “Aman, tez söylə,
Nə istəyin var sənin?
Gəl dost olaq mənimlə,
Bu taxt, dövlət, var sənin”.

Çoban dedi “Yaramaz.
Çatmış daha əcəlin;
Köhnə düşmən dost olmaz,
Yaman olmuş əməlin.

Sən çox ucuz alırsan
Məhəbbəti, vicdani.
Xalqıma canım qurban,
Eldən böyük şey hanı!

Vətənimdir, elimdir
Mənim varım, dövlətim.

Sehrlili üzük

El qolunu açaraq
Çobanı qarşılıdı.
Xalqa oldu bir dayaq,
Dillərdə gəzdi adı.

Hər məzlumun, yoxsulun
Köməyinə gəlirdi.
Hər yetimin, hər dulun
Göz yaşını silirdi.

Atlandı o durmadan
Qəlbində kin və kədər.
Başında min pəhləvan,
Beş min də atlı əsgər.

Tutsun deyə çobanı
Dağlar, dərələr keçdi.
Yolda qarşı çıxanı
O, qanqal kimi biçdi.

Ölkəni basa-basa
Çatdı böyük bir kəndə.
El batdı dərdə, yasa,
Hər yandan düşdü bəndə.

O kəndi bir halqa tek
Ortaya aldı ordu.
Şahın gözündə şimşək,
Əsgərlərə buyurdu:

– Bu kənddir o çobana
Öz qoynunda yer verən.
Gərək boyansın qana
Mənə dirsək göstərən!

Qarışqa da bu gecə
Yol tapmasın qaçmağa.
Səhər şəfəq söküncə
Qoymayın göz açmağa.

Hücum edin dörd yandan,
Od vursun azğın kəndə.
Xalq ilə yansın çoban
Düşsün odlu kəməndə.

Dedi ki: “Kimdə vardır,
Məndəki bu güc-hünər?”

“Elim yaşasın”, – deyə
Düyümlədi qaşını,
Yanaşdı növbətçiye,
Vurdu birdən başını.

Qılınc şaqqırtısına
Şah diksinib oyandı.
Adam bağırtısına
Əldə qılınc, dayandı.

Bunu görünce çoban,
Səbri tükəndi daha,
Əlinde qılınc, qalxan,
Birdən göründü şaha.

Şah düşəndə qorxuya,
Ürəyini dərd aldı.
Gözlərində bu dünya
Gecə kimi qaraldı.

Tapmadı başqa çara,
Yenə hücum edərkən,
Göynədi köhnə yara.
Çoban yox oldu gözdən.

Bax, bu daşqın selimdir
Qanım, canım, sərvətim.

Sən ölkəmi taladın,
Verdin amansız yelə.
Xalqı qana boyadın,
Rəhm etmədin bu elə.

Mənəm el oğlu çoban,
Çox ulama, ey bayquş!
Xalqımın bağridir qan,
Sənə yoxdur qurtuluş!”

Bunu eşidince şah
Titrədi yarpaq kimi.
Ürəyindən çəkdi ah,
Ağardı zanbaq kimi.

Daha durmadı çoban,
Atıldı birdən-birə,
Vurdu şahın boynundan,
Başını saldı yerə.

El bu işdən şən oldu,
Arzusu gülşən oldu,
Unutdu hər bir dərdi,
Meyvə dərdi, gül dərdi.